

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind mormintele
și operele comemorative de război**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind mormintele și operele comemorative de război.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

privind mormintele și operele comemorative de război

În scopul asigurării unui cadru juridic eficient referitor la mormintele și operele comemorative de război, parte componentă a politicii de păstrare și perpetuare a memoriei istorice, educării patriotismului cetățenilor țării noastre, Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Articolul 1. Obiectul prezentei legi

Prezenta lege reglementează regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

a) *morminte de război* – bunuri imobile: locuri/terenuri de înhumare a persoanelor care au decedat în timpul și din cauza conflictelor armate ca urmare a îndeplinirii unui serviciu comandat sau voluntar în interesul statului ai căror cetățeni au fost, precum și alte locuri/terenuri în care se păstrează rămășițele pămîntești ale acestora;

b) *opere comemorative de război* – bunuri imobile: edificii, opere de artă, plăci și altare comemorative, cenotafuri sau orice alte construcții ori lucrări realizate în memoria celor prevăzuți la lit. a) din prezentul articol și art. 3 din prezenta lege;

c) *protejarea mormintelor și operelor comemorative de război* – ansamblu de măsuri cu caracter juridic, administrativ, financiar, științific și tehnic menite să asigure cercetarea, identificarea, inventarierea, evidența, întreținerea, paza și punerea în valoare a acestora, înregistrarea lor și a zonelor de protecție în documentația cadastrală, prevenirea distrugerii/deteriorării lor.

Articolul 3. Mormintele de război

(1) Mormintele de război pot fi individuale sau comune, izolate ori grupate în cimitire de onoare, parcele de onoare, osuare sau mausolee.

(2) Mormintele de război străine (a militarilor altor state, cetățeni străini, originari de pe teritoriul altor state decît Republica Moldova) situate pe teritoriul Republicii Moldova au același regim ca și mormintele de război a cetățenilor țării noastre.

(3) Sînt asimilate mormintelor prevăzute la alin. (2) și mormintele prizonierilor și internaților civili de război, cetățeni străini.

(4) Sînt asimilate mormintelor de război:

a) mormintele cetățenilor Republicii Moldova prizonieri, internați civili de război sau deportați;

b) mormintele membrilor formațiunilor de Cruce Roșie și ale corespondenților de război, decedați în timpul și din cauza conflictelor armate, îndeplinind o misiune;

c) mormintele militarilor sau ale persoanelor civile, cetățeni ai Republicii Moldova, care au murit în timp de pace îndeplinind un serviciu comandat în domeniile apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale.

Articolul 4. Proprietatea asupra mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Mormintele și operele comemorative de război aparțin domeniului public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea.

(2) Mormintele și operele comemorative de război proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea sînt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile.

CAPITOLUL II

Agenția Națională pentru Cultul Eroilor

Articolul 5. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor

(1) Agenția Națională pentru Cultul Eroilor (în continuare – Agenția Națională) este o autoritate administrativă cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Apărării, și dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(2) Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale și efectivul-limită, se aprobă prin hotărîre de Guvern.

(3) Agenția Națională este în drept să dispună de simboluri corporative – stemă, drapel, insignă de apartenență, embleme vizuale sau auditive cu caracter de identificare a persoanei juridice, aprobate prin hotărîre de Guvern, în baza deciziei Comisiei Naționale de Heraldică.

Articolul 6. Conducerea Agenției Naționale

(1) Agenția Națională este condusă de un director numit prin ordinul ministrului apărării, în urma unui concurs public.

(2) Candidat la funcția de director poate fi persoana care corespunde următoarelor cerințe generale:

a) este cetățean al Republicii Moldova și domiciliat pe teritoriul ei;

b) are capacitate deplină de exercițiu;

c) are studii superioare;

d) are o activitate notorie în domeniul de specialitate de 5 ani, dintre care 2 ani în funcție publică de conducere;

e) cunoaște limba de stat.

(3) Nu poate candida la funcția de director persoana care are antecedente penale pentru infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave săvârșite cu intenție, precum și persoana care are antecedente penale pentru săvârșirea infracțiunilor contra bunei desfășurări a activității în sfera publică, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale, sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere.

(4) Directorul se numește pe un termen de 4 ani.

(5) În exercitarea atribuțiilor sale, directorul emite indicații, dispoziții și ordine, în condițiile legii.

(6) Directorul reprezintă Agenția Națională în relația cu terții.

Articolul 7. Atribuțiile Agenției Naționale

Agenția Națională are următoarele atribuții:

a) propune inițierea proiectelor de acte legislative și normative, inclusiv proiecte de documente de politici publice;

b) elaborează și aprobă, după coordonarea cu Ministerul Apărării, planuri și programe de stat privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/acțiunilor de eternizare a memoriei celor căzuți la datorie;

c) organizează sistemul național de evidență generală și cercetare a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul Republicii Moldova;

d) ține Registrul mormintelor și operelor comemorative de război. Registrul se formează în baza informației/datelor din registrele ținute de autoritățile publice locale, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne, precum și informației/datelor furnizate de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;

e) valorifică toate datele și informațiile existente și acționează pentru căutarea, descoperirea, identificarea și luarea în evidență a mormintelor de război;

f) ține evidența organizațiilor obștești specializate în identificarea, cercetarea/excavarea mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă, precum și coordonează activitatea lor;

g) elaborează planuri anuale ale activităților de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război, operelor comemorative de război și a fostelor câmpuri de luptă;

h) propune Ministerului Apărării înființarea sau, după caz, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor și/sau operelor comemorative de război, în baza deciziilor autorităților publice locale;

i) propune încheierea de tratate internaționale privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război;

j) inițiază și coordonează activitățile de protejare a mormintelor și operelor comemorative de război;

k) organizează transmiterea către muzeele publice autorizate a armelor, documentelor și obiectelor personale și a altor artefacte descoperite în cadrul cercetării și excavării mormintelor de război și a fostelor cîmpuri de luptă;

l) pune la dispoziția celor interesați, la cerere, informația de care dispune referitoare la mormintele și operele comemorative de război, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal;

m) inițiază concursuri publice pentru proiectarea și edificarea operelor comemorative de război și a paracliselor comemorative, precum și urmărește finalizarea calitativă a acestora;

n) înaintează spre avizare Ministerului Culturii, conform fazelor de elaborare, proiecte de edificare a operelor comemorative de război și proiecte care prevăd intervenții de conservare/restaurare asupra operelor comemorative de război deja existente;

o) colaborează cu reprezentanțele diplomatice străine pentru organizarea ceremonialelor de comemorare a militarilor acestor state înhumați pe teritoriul Republicii Moldova;

p) elaborează programul manifestărilor prilejuite de ziua în care se comemorează victimele războaielor și de alte evenimente;

q) propune proiecte de acte normative privind declararea utilității publice și/sau expropriere, în condițiile legii, a imobilelor pe care se află amplasate sau se vor construi morminte și/sau opere comemorative de război;

r) controlează respectarea regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război și sesizează autoritățile abilitate de lege, atunci cînd regimul acestora este încălcat;

s) aprobă procedura de înhumare/reînhumare a rămășițelor pămîntești a persoanelor decedate prevăzute la art.2 lit. a) și art. 3 din prezenta lege;

t) aprobă forma și dimensiunile însemnului de căpătîi pentru mormintele de război;

u) elaborează programe și participă la valorificarea în plan educativ a memoriei celor căzuți pentru țară;

v) organizează, în colaborare cu Ministerul Educației, tabere pentru tineret, în scopul îngrijirii mormintelor și operelor comemorative de război;

w) colaborează cu societatea civilă, mediul academic, cu asociațiile veteranilor de război din Republica Moldova, inclusiv cu organizații guvernamentale și asociații profesionale din străinătate;

z) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

CAPITOLUL III

Înființarea și protejarea mormintelor și operelor comemorative de război

Articolul 8. Înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor de război

Înființarea mormintelor de război, a cimitirelor sau a parcelelor de onoare cu morminte de război, reorganizarea, extinderea sau strămutarea lor în caz de

pericol iminent de distrugere se face în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte, iar în lipsa acestora, prin hotărîre de Guvern.

Articolul 9. Înființarea, strămutarea, conservarea/restaurarea operelor comemorative de război

(1) Operele comemorative de război se înființează sau se strămută prin hotărîre de Guvern, în baza deciziei autorității publice locale de nivelul întâi competente teritorial. Realizarea practică a lucrărilor de edificare a noilor opere comemorative de război are loc în baza avizului Ministerului Culturii referitor la ținuta lor artistică și la amenajarea terenului aferent.

(2) Conservarea/restaurarea operelor comemorative de război se face de persoane specializate în acest tip de lucrări, în baza avizului Ministerului Culturii.

Articolul 10. Înhumarea rămășițelor pămîntești

(1) Rămășițele pămîntești ale persoanelor decedate în condițiile prevăzute la art. 2 lit. a) și art. 3 din prezenta lege se înhumează în mod individual, cu excepția cazurilor de forță majoră care impun un mormînt comun. La fiecare mormînt se așează un însemn de căpătîi pe care sînt înscrise date minime de identificare a persoanei decedate (în caz dacă aceste date au fost stabilite).

(2) Înhumarea/reînhumarea rămășițelor pămîntești se va efectua cu asigurarea onorurilor militare cuvenite.

(3) Este interzisă înhumarea în cimitirele sau parcelele de onoare de război a altor persoane decît celor prevăzute la art. 2 lit. a) și art. 3 din prezenta lege.

Articolul 11. Activități de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război.

(1) Activitățile de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor cîmpuri de luptă se autorizează și, după caz, se organizează de către Agenția Națională. Aceste activități pot fi realizate de organizații obștești specializate, cu scopuri statutare în domeniu, înregistrate la Agenția Națională.

(2) Desfășurarea de cercetări în locurile fostelor lupte, precum și deshumarea mormintelor de război în cadrul unor inițiative particulare, se interzice.

(3) Cercetările/excavările de identificare/depistare a mormintelor de război, a rămășițelor pămîntești a celor căzuți pe cîmpurile de luptă, extragerea din pămînt a osemintelor și altor vestigii materiale legate de război sînt realizate doar în cadrul unor expediții conduse de arheologi autorizați, în bază de programe aprobate de Agenția Națională.

(4) Metodologia de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor cîmpuri de luptă se elaborează și se aprobă de Ministerul Culturii.

(5) Înhumarea osemintelor identificate în cadrul cercetărilor de teren are loc în conformitate cu art.10 din prezenta lege, iar mormintele de război nou identificate, după cercetare, luare la evidență și înregistrare se amenajează de

către autoritățile publice locale cu participarea unităților militare dislocate în zonă.

(6) Armele, documentele, obiectele personale și alte artefacte identificate în cadrul lucrărilor de cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă sînt predate prin acte de predare-primire către muzeele publice autorizate.

(7) În caz de identificare în cadrul cercetărilor de teren a munițiilor și/sau a altor obiecte/materiale explozibile, faptul este imediat comunicat autorităților abilitate de lege, care vor lua măsurile necesare pentru dezamorsarea sau distrugerea lor. Extragerea în cadrul unor inițiative particulare a munițiilor, obiectelor/materialelor explozibile din locul descoperirii lor și transportarea acestora se interzice.

Articolul 12. Protejarea mormintelor și operelor comemorative de război.

(1) Activitățile și măsurile de protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se realizează în interes public și constituie cauză de utilitate publică.

(2) Întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război se realizează de către autoritățile administrației publice locale, potrivit legii, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv cu prevederile convențiilor de la Geneva privind protecția victimelor de război din 12 august 1949 și cu normele general recunoscute ale dreptului internațional.

(3) Asupra imobilelor pe care sînt amplasate morminte sau opere comemorative de război se aplică servituți de utilitate publică.

(4) În caz de identificare a unor morminte de război necunoscute, proprietarii/gestionarii terenurilor pe care acestea sînt amplasate sînt obligați, în decurs de cel mult 48 de ore, să informeze despre acest fapt autoritățile publice locale.

(5) Mormintele de război nou identificate, pînă la luarea lor la evidența de stat, sînt protejate în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(6) Mormintele și/sau operele comemorative de război care vor fi deteriorate sau distruse intenționat ori din neglijență vor fi reparate, restabilite/reconstituite din contul persoanelor fizice sau juridice care le-au deteriorat sau distrus.

(7) Se interzice:

a) efectuarea neautorizată de inscripții, înscrisuri, desene, precum și orice alte acțiuni care conduc la schimbarea neautorizată a înfățișării mormintelor și operelor comemorative de război;

b) efectuarea intervențiilor asupra terenului aferent mormintelor și operelor comemorative de război și în zona lor de protecție fără aprobările/avizele stabilite;

c) introducerea în cimitirele de război a animalelor, pentru păscut sau adăpost;

d) efectuarea altor activități care încalcă regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război.

Articolul 13. Zona de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Mormintele de război dispun de zonă de protecție perimetrală, de jur împrejurul limitei exterioare a terenului atribuit mormintelor, pe o rază de la 20 la 50 m. În zona de protecție a mormintelor de război se instituie reglementări speciale de construire prin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobată și avizată conform prevederilor legale în vigoare, ținându-se cont de necesitatea asigurării accesului liber la mormintele de război.

(2) Operele comemorative de război dispun de zonă de protecție perimetrală, de jur împrejurul limitei exterioare a terenului atribuit operei comemorative, pe o rază de la 50 la 100 m. În cazul operelor comemorative de război – plăci comemorative, zona de protecție se stabilește pe o rază de la 30 la 50 de metri. În zona de protecție se instituie reglementări speciale de construire prin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului aprobată și avizată conform prevederilor legale în vigoare, ținându-se cont de necesitatea asigurării accesului liber și valorificării vizuale a operelor comemorative de război.

Articolul 14. Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război

(1) Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se face astfel:

a) pentru cele amplasate în străinătate, de către Guvern, potrivit tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) pentru cele amplasate pe teritoriul național și care aparțin domeniului public al statului, din bugetele instituțiilor publice în a căror administrare se află, iar pentru cele care aparțin domeniului autorităților publice locale, din bugetele acestora.

(2) Finanțarea activităților enumerate la alin. (1) poate fi realizată și din donații și sponsorizări ale persoanelor fizice sau juridice de drept privat.

(3) În funcție de importanța/amploarea lucrărilor de înființare sau de protejare a mormintelor și operelor comemorative de război, aflate pe teritoriul național, în baza hotărîrii de Guvern, Agenția Națională poate susține finanțarea sau cofinanțarea acestora din bugetul propriu.

Articolul 15. Alte activități de comemorare a militarilor căzuți la datorie

(1) Alte activități de comemorare a militarilor căzuți la datorie pot consta în:

a) amenajarea terenurilor legate din punct de vedere istoric de faptele de eroism ale celor decedați;

b) crearea de muzee comemorative, edificarea pe fostele câmpuri de luptă a însemnelor sau operelor comemorative;

c) elaborarea și editarea „cărților memoriei”, cu introducerea în ele a numelor celor decedați, a altor informații despre aceștia.

(2) La propunerea autorităților publice centrale și locale și asociațiilor profesionale pot fi organizate și alte tipuri de activități de comemorare a militarilor căzuți la datorie.

CAPITOLUL IV

Atribuțiile autorităților administrației publice centrale și locale și obligațiile proprietarilor de imobile pe care se află amplasate morminte sau opere comemorative de război

Articolul 16. Ministerul Apărării

Ministerul Apărării are următoarele atribuții:

a) elaborează și aprobă, după caz, prezintă Guvernului spre aprobare, proiecte de acte legislative și normative, inclusiv proiecte de documente de politici publice, în domeniul respectiv;

b) coordonează și promovează planuri și programe de stat privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/acțiunilor de eternizare a memoriei celor căzuți la datorie;

c) ține, prin intermediul Agenției Naționale, evidența mormintelor și operelor comemorative de război aflate în administrarea sa, și își prevede fondurile necesare în acest scop;

d) aprobă regulile de organizare și desfășurare a ceremonialelor la mormintele și operele comemorative de război;

e) participă la ceremonialele organizate la mormintele și operele comemorative de război;

f) inițiază și participă la încheierea acordurilor internaționale privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război;

g) susține programe și proiecte de punere în valoare a bunurilor înscrise în Registrul mormintelor și operelor comemorative de război, cofinanțează programe și publicații pentru stimularea interesului public față de acestea;

h) contribuie la realizarea activităților de identificare, cercetare, excavare și inventariere a mormintelor de război;

i) participă, împreună cu reprezentanții statelor străine, la reînhumarea osemintelor militarilor acestor state căzuți în războaie, depistate în timpul cercetărilor de teren;

j) acordă, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale, ajutor practic autorităților publice locale și organizațiilor obștești autorizate în desfășurarea activităților de identificare și cercetare a mormintelor de război, de înhumare/reînhumare a osemintelor și de amenajare a mormintelor de război;

k) participă la dezamorsarea obiectelor și materialelor explozive identificate în timpul activităților de cercetare și excavare în teren;

l) reprezintă Guvernul la activitățile internaționale care au ca obiect mormintele și operele comemorative de război;

m) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 17. Ministerul Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne are următoarele atribuții:

- a) ține evidența mormintelor și operelor comemorative aflate în administrarea sa, asigură protejarea lor și își prevede fondurile necesare în acest scop;
- b) asigură ordinea publică la locul de desfășurare a activităților comemorative și la locul de desfășurare a lucrărilor de cercetare și excavare a osemintelor celor căzuți în război;
- c) colaborează cu Agenția Națională în vederea protejării mormintelor și operelor comemorative de război din Republica Moldova;
- d) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 18. Ministerul Culturii

Ministerul Culturii are următoarele atribuții:

- a) elaborează și aprobă prin ordin al ministrului culturii metodologia de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă;
- b) asigură, prin intermediul arheologilor autorizați, calitatea activităților de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă;
- c) examinează concepția și ținuta artistică a operelor comemorative de război propuse spre edificare și proiectul amenajării terenului aferent, avizându-le conform fazelor de elaborare;
- d) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 19. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene are următoarele atribuții:

- a) acordă sprijinul necesar Agenției Naționale, prin misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova din străinătate, pentru ținerea evidenței și elaborarea inventarului mormintelor și operelor comemorative de război moldovenești de pe teritoriul statelor unde își desfășoară activitatea;
- b) organizează, cu asistența Agenției Naționale, altor instituții și organizații interesate, prin misiunile diplomatice sau oficiile consulare, activități de comemorare a militarilor țării noastre căzuți la datorie pe teritoriul statelor străine;
- c) sprijină acțiunile pe plan extern, organizate și desfășurate de către Agenția Națională;
- d) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 20. Ministerul Educației

Ministerul Educației are următoarele atribuții:

- a) inițiază programe de promovare a memoriei militarilor țării noastre căzuți la datorie în rândurile tinerei generații;

b) asigură participarea tinerilor la îngrijirea mormintelor și operelor comemorative de război în cadrul taberelor organizate de Agenția Națională, precum și la alte activități similare;

c) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 21. Autorităților publice locale de nivelul al doilea

Autoritățile publice locale de nivelul al doilea au următoarele atribuții:

a) țin evidența mormintelor și operelor comemorative de război prin intermediul registrelor locale ale mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;

b) realizează evidența detaliată, prin dosare de inventariere, a mormintelor și operelor comemorative de război situate în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;

c) prevăd, după caz, în proiectele bugetelor proprii resurse financiare pentru protejarea și întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război aflate în proprietatea sau administrarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;

d) colaborează cu Agenția Națională și cu autoritățile publice locale de nivelul întâi pentru protejarea mormintelor și operelor comemorative de război;

e) sesizează autoritățile competente pentru luarea măsurilor ce se impun atunci când constată încălcări ale regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;

f) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 22. Autorităților publice locale de nivelul întâi

Autoritățile publice locale de nivelul întâi au următoarele atribuții:

a) asigură realizarea activităților de protejare și întreținere a mormintelor și operelor comemorative de război situate în raza lor teritorială, prevăzându-și, după caz, în bugete fondurile necesare în acest scop;

b) emit decizii privind înființarea sau, după caz, strămutarea operelor comemorative de război, în care se indică în mod obligatoriu locul de amplasare/reamplasare a operei comemorative și sursa de finanțare a acestor lucrări;

c) emit decizii privind înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor de război, în care se indică în mod obligatoriu locul de amplasare/reamplasare a mormintelor de război și sursa de finanțare a acestor lucrări;

d) în termen de 3 luni de la edificarea sau, după caz, reamplasarea operei comemorative de război, înregistrează opera respectivă și zona ei de protecție în documentația cadastrală;

e) sesizează, în decurs de 48 de ore, organele de drept și Agenția Națională atunci când constată încălcări ale regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;

f) colaborează cu organizațiile obștești specializate, înregistrate la Agenția Națională, pentru protejarea mormintelor și a operelor comemorative de război,

pentru identificarea în raza lor teritorială a mormintelor de război necunoscute și cercetarea acestora;

g) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 23. Obligațiile proprietarilor și titularilor dreptului de administrare a mormintelor și operelor comemorative de război

În scopul protejării mormintelor și operelor comemorative de război, proprietarii și titularii dreptului de administrare sau ai altor drepturi reale asupra acestora sînt obligați:

a) să folosească și să întrețină, în condițiile legii, imobilele pe care se află dispuse morminte și opere comemorative de război, astfel încît acestea din urmă să nu fie afectate;

b) să înștiințeze în scris Agenția Națională, precum și consiliul local al unității administrativ-teritoriale de care aparțin despre orice modificare sau degradare fizică a mormintelor și operelor comemorative de război;

c) să asigure, în condițiile legii, accesul specialiștilor în vederea constatării stării de conservare și pentru operațiuni de expertizare și de evidență;

d) să obțină avizele cerute de lege pentru toate intervențiile efectuate asupra mormintelor și operelor comemorative de război și în zonele lor de protecție;

e) să permită efectuarea intervențiilor de conservare, consolidare, restaurare, precum și a altor lucrări, în situația în care acestea sînt inițiate și finanțate de persoane fizice sau juridice abilitate în condițiile legii;

f) să asigure, în condițiile legii, condiții de vizitare, fotografiere și filmare, de organizare a manifestărilor de comemorare;

g) să comunice, în termen de 30 de zile, Agenției Naționale sau, după caz, primarului localității respective orice schimbare a titularului dreptului de proprietate, de administrare ori al altor drepturi reale, după caz, asupra imobilelor pe care se află dispuse morminte și opere comemorative de război.

CAPITOLUL V

Comemorarea persoanelor căzute la datorie

Articolul 24. Festivitățile de comemorare a persoanelor căzute la datorie

(1) Festivitățile naționale dedicate comemorării persoanelor căzute la datorie se desfășoară în baza unui program elaborat de Agenția Națională.

(2) Autoritățile administrației publice locale vor organiza programe proprii de comemorare, în coordonare cu Agenția Națională.

Articolul 25. Finanțarea activităților de comemorare a persoanelor căzuți la datorie

Finanțarea activităților de comemorare a persoanelor căzute la datorie se face din bugetul de stat prin Agenția Națională, pentru activitățile organizate de aceasta; din bugetele unităților administrativ-teritoriale, pentru activitățile organizate de acestea; sau din resursele proprii ale altor categorii de organizatori.

CAPITOLUL VI

Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Articolul 26. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi
Nerespectarea sau respectarea necorespunzătoare a prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, contravențională sau penală.

CAPITOLUL VII

Dispoziții tranzitorii și finale

Articolul 27.

Guvernul, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- a) va aproba Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- c) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- d) va asigura executarea prezentei legi.

Articolul 28.

Agenția Națională pentru Cultul Eroilor va fi creată în baza Centrului de Cultură și Istorie Militară a Ministerului Apărării.

Articolul 29.

Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea:

în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor transmite Agenției Naționale datele privind numărul, amplasamentul și starea tehnică a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul administrat.

Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi:

în termen de 18 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor perfectă documentația necesară înregistrării mormintelor de război și operelor comemorative de război existente și a zonelor lor de protecție în documentația cadastrală. Un exemplar al acestei documentații se va transmite autorităților publice locale de nivelul al doilea.

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii mormintelor și operelor comemorative de război

Prezentul proiect de lege este elaborat întru realizarea prevederilor pct.92 al Programului legislativ de realizare a angajamentelor asumate în cadrul Acordului de asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.146 din 09.07.2015.

Politica de punere în valoare a mormintelor de război și operelor comemorative de război, de amenajare a bunurilor imobile de acest gen, de creare a condițiilor și instrumentelor eficiente și adecvate de evidență și valorificare a acestora trebuie să se integreze organic în politicile naționale educaționale, ecologice, culturale și de amenajare a teritoriului.

Pentru crearea unui cadru juridic modern, specializat în acest domeniu a fost elaborat proiectul de lege privind *mormintele și operele comemorative de război*. Proiectul este elaborat în corespundere cu bunele practici europene și internaționale în acest domeniu, în corespundere cu obligațiile internaționale asumate de țara noastră prin ratificarea *Convențiilor de la Geneva privind protecția victimelor de război* din 12 august 1949 (ratificate prin Hotărârea Parlamentului nr.1318 din 02.03.1993).

Scopul proiectului *legii privind mormintele și operele comemorative de război* este reglementarea regimului juridic al mormintelor militare (individuale sau comune, izolate ori grupate în cimitire sau parcele de onoare) și al operelor edificate în comemorarea celor căzuți în războaie, victimelor conflictelor militare sau întru comemorarea evenimentelor legate de aceste conflicte. Proiectul introduce, respectiv, în circuitul juridic noțiunea de *mormânt de război* și de *operă comemorativă de război*.

Proiectul de lege vine să ordoneze cadrul normativ existent până la ora actuală în acest important domeniu, oferind un cadru juridic specializat pentru acest tip de obiecte, aliniindu-l la cerințele timpului, precum și permițând formarea unei politici coerente la nivel de țară în domeniu.

Proiectul de lege este structurat în 7 capitole, în care se reglementează un spectru larg de activități specifice domeniului de referință, cum ar fi: identificarea, înregistrarea, înființarea, întreținerea, păstrarea și asigurarea securității mormintelor și operelor comemorative de război; atribuțiile, obligațiile în acest sens a autorităților administrației publice centrale și locale; sancțiunile ce se impun în caz de încălcare a prevederilor legale în domeniu etc.

Întru organizarea și coordonarea în plan național a acestor activități complexe (evidență, identificare, documentare, valorificare etc.), precum și de organizare a

manifestațiilor legate de comemorarea celor căzuți pe câmpurile de luptă, victimelor Primului Război Mondial și celui de-al Doilea Război Mondial, luptelor de pe Nistru din 1992 etc., de menținere a memoriei privind evenimentele tragice legate de multiplele războaie și conflicte militare care au afectat teritoriul țării noastre este creat, în conformitate cu bunele practici europene în domeniu – Agenția Națională pentru Cultul Eroilor.

Pentru prima dată se introduce în cadrul juridic național și se reglementează activitatea asociațiilor obștești care se specializează în căutarea/identificarea și excavarea mormintelor/osemintelor militarilor căzuți pe câmpurile de luptă.

Menționăm, că implementarea proiectului nu va necesita surse financiare suplimentare. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor, structura specializată pentru implementarea prevederilor Legii mormintelor și operelor comemorative de război, va fi înființat în baza Centrului de Cultură și Istorie Militară a Ministerului Apărării. Cheltuielile pentru efectuarea activităților specifice în acest domeniu rămân să fie acoperite, în conformitate cu practica existentă în țara noastră și în alte state europene, din contul mijloacelor proprii, mijloacelor speciale și celor bugetare aprobate ale proprietarilor cu orice titlu de drepturi asupra bunurilor memoriale respective.

Proiectul de lege a fost plasat pe data de 05.02.2016 pe pagina web a ministerului spre consultare publică.

/ **Monica BABUC**
Ministru